Teju septiņi no desmit ražošanas uzņēmumiem nākamgad sagaida apgrozījuma pieaugumu

Avots: Swedbank

Latvijas ražošanas uzņēmumi uz nākamo gadu raugās ar optimismu – 68% aptaujāto prognozē apgrozījuma pieaugumu, visbiežāk 5% līdz 20% robežās, liecina Swedbank veiktā ražošanas uzņēmumu aptauja*. Pozitīvas ir arī ražošanas apjomu prognozes, turklāt vairākums uzņēmumu nākamgad plāno investēt savā attīstībā. Vienlaikus izaugsmes ieceres pavada bažas par pieaugošajām izmaksām, darbaspēka pieejamību un ekonomiskās vides nenoteiktību.

"Latvijas ražošanas uzņēmumu spēja pielāgoties mainīgajiem apstākļiem un turpināt plānot attīstību ir būtisks mūsu uzņēmējdarbības vides spēks. Aptaujas rezultāti rāda, ka uzņēmēji ne tikai cer uz labvēlīgākiem tirgus apstākļiem, bet arī paši meklē iespējas palielināt ražošanas jaudas un uzlabot efektivitāti. Vienlaikus svarīgi apzināties, ka jaunas tehnoloģijas iegāde pati par sevi vēl negarantē izaugsmi. Lielākiem ražošanas apjomiem būs nepieciešami arī papildus apgrozāmie līdzekļi izejvielu iegādei un produkcijas saražošanai, kā arī kvalificēti darbinieki. Tāpēc būtiska ir spēja savlaicīgi izplānot visu investīciju ciklu – no sākotnējā ieguldījuma līdz brīdim, kad tas sāk radīt papildu ieņēmumus," uzsver **Elīna Salava**, Swedbank Lielo uzņēmumu apkalpošanas daļas vadītāja.

Investīciju prioritāte – efektivitāte un ražošanas jaudu kāpināšana

Aptauja rāda, ka uzņēmumu ieguldījumi turpmākajos gados galvenokārt būs vērsti uz efektivitātes uzlabošanu, ko kā vienu no investīciju mērķiem norādījuši 62% aptaujāto. Gandrīz puse

uzņēmumu plāno ieguldījumus jaunu produktu izstrādē, bet līdzīgs īpatsvars – ražošanas apjomu palielināšanā. Savukārt digitalizāciju un inovācijas starp galvenajiem investīciju mērķiem minējuši 32% uzņēmumu.

Nākamajā gadā gandrīz puse aptaujāto uzņēmumu plāno investēt līdz 100 tūkstošiem eiro, taču netrūkst arī uzņēmumu ar ievērojami lielākām ieguldījumu iecerēm. Vienlaikus uzņēmēji apzinās, ka investīciju atdeve ne vienmēr ir tūlītēja – visbiežāk ieguldījumu atmaksāšanos tie sagaida trīs līdz piecu gadu laikā, lielākām investīcijām termiņā virs pieci gadi.

Lai gan uzņēmumu gatavība investēt saglabājas augsta, attīstības ieceru īstenošanu joprojām ietekmē ekonomiskās vides nenoteiktība, ko kā šķērsli minējuši 43% aptaujāto, kā arī ģeopolitiskie riski. Savukārt finansējuma pieejamība nav starp biežāk minētajiem atsevišķajiem šķēršļiem, kas liecina, ka investīciju lēmumos būtiska nozīme ir arī pārliecībai par turpmāko tirgus attīstību.

Darbaspēka pieejamība joprojām ir viens no būtiskākajiem izaicinājumiem

Līdz ar plānoto ražošanas apjomu pieaugumu, arvien aktuālāks kļūst arī darbaspēka pieejamības jautājums. Aptaujā uzņēmumi visbiežāk norādījuši uz iekārtu operatoru un kvalificētu ražošanas strādnieku trūkumu. Vienlaikus 52% aptaujāto kā vienu no lielākajiem šķēršļiem darbinieku piesaistei minējuši nepieciešamās kvalifikācijas, prasmju vai izglītības trūkumu.

Nākamajā gadā 63% uzņēmumu plāno saglabāt līdzšinējo darbinieku skaitu, savukārt 33% iecerējuši to palielināt. Visaktīvāk darbinieku skaita pieaugumu plāno uzņēmumi ar 50 līdz 250 darbiniekiem.

"Ražošanas uzņēmumiem arvien svarīgāka kļūst ne tikai darbinieku pieejamība, bet arī viņu prasmes strādāt ar modernām tehnoloģijām. Automatizācija var palīdzēt mazināt darbaspēka trūkuma radīto spiedienu un palielināt produktivitāti, taču

vienlaikus tā prasa jaunas kompetences. Tāpēc ilgtermiņā konkurētspējīgāki būs tie uzņēmumi, kas ieguldījumus tehnoloģijās spēs apvienot ar darbinieku attīstību un pārdomātu ražošanas procesu pārveidi," norāda **E. Salava.**

Automatizācijas attīstībā uzņēmumu starpā iezīmējas atšķirības

Aptaujas dati atklāj, ka automatizācijas līmenis Latvijas ražošanas uzņēmumos būtiski atšķiras. Tikai 14% aptaujāto uzņēmumu ir automatizēti vairāk nekā 40% darba procesu, savukārt gandrīz trešdaļā uzņēmumu automatizācijas līmenis nepārsniedz 5%.

Uzņēmumi, kas jau sasnieguši augstāku automatizācijas līmeni, biežāk plāno arī turpmāk ieguldīt šajā virzienā. Tikmēr starp šķēršļiem automatizācijas un digitalizācijas ieviešanai uzņēmēji min nepietiekamu izpratni par digitalizācijas iespējām, kompetenču trūkumu un neskaidrību par investīciju atmaksāšanās laiku.

Vienlaikus aptauja izgaismo arī nepieciešamību pievērst lielāku uzmanību kiberdrošībai. 12% aptaujāto atzinuši, ka pēdējo 12 mēnešu laikā saskārušies ar kiberuzbrukuma mēģinājumiem, savukārt vairāk nekā pusei jeb 53% uzņēmumu nav atsevišķi izdalīta kiberdrošības budžeta. Tas norāda uz nepieciešamību līdztekus ražošanas efektivitātes uzlabošanai izvērtēt arī uzņēmuma kiberdrošības gatavību ārpus ierastā IT atbildības jomas formāta